

УДК 330.322(477.44)

Зянько В.В., к.е.н., доц., зав. кафедри “Фінанси і кредит”, Єпіфанова І.Ю., Журко Т.О. асистенти кафедри (Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця)

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ВІННИЧЧИНІ: СТАН ТА УМОВИ РОЗВИТКУ

Проаналізовано становище інвестиційної діяльності та обсяг іноземних інвестицій в економіку Вінниччини. Досліджена динаміка інвестиційної діяльності та визначені основні шляхи та завдання місцевих органів влади з її активізації.

Condition of investment activity and volume of foreign investments in Vinnitchchina's economics is analyzed. Dynamics of investment activity is researched, basic ways and tasks of local power bodies in its activation is defined.

Економічний розвиток будь-якої країни неможливий без залучення додаткових коштів у різні галузі виробництва, тобто інвестування. Інвестиції забезпечують стабільність функціонування економіки країни і окремих підприємств, сприяють економічному зростанню. Процес здійснення інвестицій передбачає інвестиційну діяльність, як одну з найважливіших форм фінансового управління. Від ефективності здійснення інвестиційної діяльності залежить розквіт чи занепад власного виробництва, можливості вирішення соціальних та екологічних проблем, нинішній рівень та потенційний розвиток фізичного, фінансового та людського капіталів. Інвестиційна діяльність передбачає широкий комплекс цілеспрямованих проектних, організаційних, економічних, фінансових та управлінських робіт, що здійснюються з метою ефективного впровадження та реалізації інвестицій.

На сьогодні в Україні налічується понад 100 різних законів та інших нормативно-правових актів, які регулюють інвестиційну діяльність. Основними з них є Закони України: “Про інвестиційну діяльність”, “Про

іноземні інвестиції”, “Про державну програму заохочення іноземних інвестицій”, Декрет КМУ “Про режим іноземного інвестування”. Вони утворюють основу інвестиційної діяльності. Питання інвестиційної діяльності привертають все більшу увагу вітчизняних та зарубіжних економістів, які аналізують її як на макроекономічному рівні, так і рівні окремих регіонів країни [1; 2; 3].

У своїй статті ми торкнемося в основному регіональних проблем інвестиційної діяльності, розглянемо умови її розвитку та проаналізуємо процес залучення інвестицій в економіку Вінницької області.

Вінниця належить до одного з найбільш привабливих регіонів щодо інвестування. Тут сконцентрований потужний промисловий та високий науковий потенціал, розвинена транспортна інфраструктура, банківська система, вигідне географічне розташування відносно ринків України і країн СНД. На обласний центр припадає 63% прямих іноземних інвестицій із вкладених загалом в економіку області. Загальний їх обсяг нині складає понад \$24 млн. [4]. Найбільш розповсюдженими видами іноземних інвестицій, як показує аналіз, є участь у статутному капіталі та надання товарних кредитів. Структура прямих іноземних інвестицій в економіку м. Вінниця за видами господарської діяльності наведена у таблиці 1.

Таблиця 1. – Структура прямих іноземних інвестицій в економіку м. Вінниця

Галузь	1998	2000	На 01.01.2003
Всього по місту	8564,15	16538,58	24074,23
Промисловість	2635,3	7 11401,34	18196,36
Сільське господарство	700,12	689,39	746,3
Внутрішня торгівля	4421,54	4035,72	2864,8
Транспорт	-	21,41	2185,3
Інші	-	-	81,43

З таблиці 1 видно, що найбільш інвестиційно привабливою є промисловість обласного центру, в яку вкладено \$18,2 млн. Серед промислових об'єктів лідирує харчова промисловість та переробка сільськогосподарських продуктів: сума капіталовкладень в ці галузі становить \$15,3 млн., або 83,8% загального обсягу інвестицій у промисловість. Інвестиційно привабливими є також оптова та роздрібна торгівля – \$2,9 млн. (11,9% загального обсягу), сільське господарство – \$746 тис. (3,1% загального обсягу інвестицій). У Вінниці успішно працюють такі спільні з іноземним капіталом підприємства, як українсько-австрійське “Поділля - ОБСТ”, що займається виготовленням фруктових соків; українсько-канадське “Новолак”, яке виготовляє за канадською технологією

вікна з УПВХ, двері, склопакети, вітражі з підвищеною теплоізоляцією; україно-іспанське “Сперко - Україна”, яке виробляє фармацевтичну продукцію та ін.

Потрібно відзначити, що за останні роки надходження іноземних інвестицій має помітну тенденцію до збільшення. Так, за 2002 рік іноземними інвесторами в економіку Вінниці було вкладено понад \$5,5 млн., що у 2,8 рази більше, ніж у 2001 році. Протягом 2002 року інвестування економіки міста здійснювали 25 країн світу. Найбільші за обсягами вкладення капіталу здійснені Австрією – 49,7%, Іспанією – 9,4%, Сполученим Королівством – 12,6%, Туреччиною – 4,5%, Швейцарією – 4,2%, Німеччиною – 3,7%, Ліхтенштейном – 3,5% [4].

Індекси основних показників інвестиційної та будівельної діяльності у Вінницькій області за 1990-2002 рр. наведені у таблиці 2.

Таблиця 2. – Індекси основних показників інвестиційної та будівельної діяльності Вінниччини (у % до попереднього року) [5]

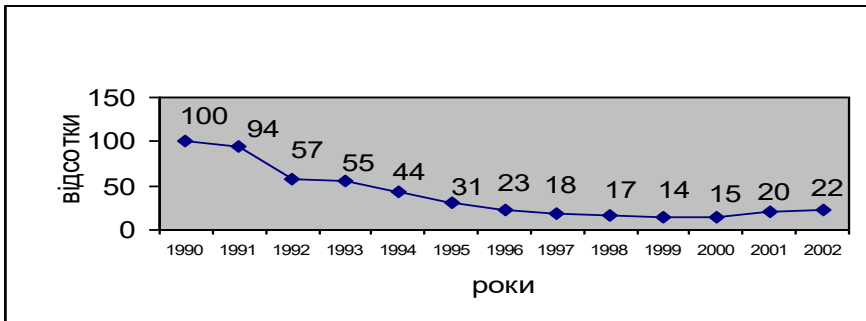
Показник	1990	1995	1999	2000	2001	2002
Інвестиції в основний капітал	90,7	71,1	82,1	109,9	131,5	109,2
Введення в експлуатацію загальної площі житлових будинків	80,0	101,7	147,1	62,7	164,5	118,0

Як видно з цієї таблиці, розвиток інвестиційної діяльності на Вінниччині можна розділити на два етапи: перший – спад інвестиційної діяльності, який спостерігався в дев'яності роки, другий – її поживлення, яке розпочалося в кінці дев'яностих років і продовжується понині. Зокрема, інвестиції в основний капітал за період з 1990 по 1999 рік скоротилися приблизно на 48%. Причиною такого істотного зменшення інвестицій є негативні процеси, які відбувалися у цей час в економічній сфері України. Це гіперінфляція та відсутність власної грошової одиниці, недосконалість та нестабільність вітчизняного законодавства, значний податковий тягар на виробників та ін. І як наслідок цього – недовіра іноземного та вітчизняного інвестора до економіки України загалом та її регіонів зокрема. Обмежений обсяг фінансових ресурсів та низький рівень ресурсного потенціалу вітчизняної банківської системи призвів до зменшення обсягів капітальних вкладень в економіку, зменшення їх частки у валовому внутрішньому продукті, зростання фізичного і морального зношення основних виробничих засобів. На кінець 2000р. ступінь зношення основних виробничих засобів у промисловості країни становив 48,8% [5]. Зростала технологічна відсталість, відбувалося падіння обсягів і ефективності виробництва продукції.

Правда за період, що розглядається, відбувалося збільшення кількості введених в експлуатацію житлових будинків. Можливо через те, що вкладати кошти в нерухомість було в цей час одним з не багатьох способів зберегти їх від знецінення. Але невдовзі і цей напрям інвестування виявився ненадійним – у 2000 році відбулося різке скорочення інвестицій і у будівництво житла.

З кінця дев'яностих і особливо з початку двотисячних років уряду України вдалося приборкати гіперінфляцію, ввести в обіг національну грошову одиницю – гривню, стабілізувати макроекономічну ситуацію, внаслідок чого почалося поступове збільшення обсягів інвестицій в основний капітал: у 2000 році вони зросли на 9,9% відносно попереднього року, у 2001 році – на 31,5%, у 2002 році – на 9,2%. Позитивні зрушення відбулись і в житловій сфері. Нині у Вінниці споруджується новий мікрорайон «Поділля», з'явилися німецькі будівельні організації, зокрема відома компанія Київміськбуд. Але, як видно з таблиці 2, збільшення розміру інвестицій в економіку Вінниччини не є стабільно прогресуючим, носить стрибкоподібний характер, що свідчить про те, що інвестори все ще досить насторожено ставляться до української економіки і влади.

Досить яскраво динаміку обсягу інвестицій в основний капітал на Вінниччині демонструє графік (див.: рисунок 1).

Рисунок 1. – Динаміка індексів інвестицій в основний капітал (у % до 1990р.) [6]

На графіку обсяги інвестицій в основний капітал приведені до обсягу інвестицій у 1990 році. Як бачимо, за період з 1990 по 1999 рік спостерігався спад інвестиційної діяльності. У період з 1997 по 2000 рік інвестиції в основний капітал майже не здійснювались, і лише останні три роки маємо певні позитивні зрушення у цій сфері.

За січень-червень 2003 року інвестиції в основний капітал по Вінниччині продовжували зростати і досягли суми у 16002,6 млн.грн, що склало 127,5% у порівнянні з відповідним періодом за 2002 рік [4].

Для порівняння ми проаналізували основні показники інвестиційної діяльності за 2002 рік сусідніх з Вінницькою областями Подільської

економічної зони – Хмельницької та Тернопільської. Дані таблиці 3 показують, що Вінницька область за показниками інвестиційної активності знаходиться приблизно посередині областей, що розглядаються.

Таблиця 3. – Показники інвестиційної діяльності областей Подільської економічної зони у 2002 році (у % до попереднього року) [6]

Основні показники	Області Подільської економічної зони		
	Вінницька	Хмельницька	Тернопільська
Продукція промисловості	104,0	102,8	102,7
Інвестиції в основний капітал	109,2	121,7	106,4
Введено в експлуатацію житла	118,0	114,9	69,1

Вінницька область є лідером за обсягами продукції промисловості та введення в експлуатацію житла, проте, в неї найнижчий рівень обсягів інвестицій в основний капітал: лише 109,2% порівняно з 2001 роком, тоді як в Хмельницькій області цей показник склав 121,0%, а в Тернопільській – 111,1%.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що на Вінниччині останнім часом інвестиційна діяльність активізувалася, збільшився потік іноземних інвестицій, на ринку з'явилися нові спільні з іноземним капіталом підприємства, що зрештою позитивно відобразилося на загальному промисловому економічному розвитку регіону. Так, за даними Головного управління економіки Вінницької області за 10 місяців 2003 року було досягнуто приросту промислового виробництва на рівні 13,3% порівняно з відповідним періодом минулого року. Однак за цим показником область посіла лише 19 місце у державі [7].

Також ми дійшли висновку, що на сьогодні основним ресурсом, який в найближчій перспективі може найвагоміше посприяти підвищенню ефективності функціонування підприємств Вінниччини є іноземні інвестиції. Підтвердженням цього є тісна кореляція між обсягами іноземних інвестицій, залучених постсоціалістичними країнами Східної Європи, та показниками їх економічного розвитку на етапі переходу до ринку, темпи формування ринкового середовища. А тому залученню іноземних інвестицій потрібно приділяти більше уваги як республіканським, так і особливо місцевим органам влади, які мають налагоджувати взаємодію з потенційними інвесторами, не допускати виникнення конфліктних ситуацій тощо. Для цього керівники та спеціалісти органів державного управління, які працюють у сфері, що пов'язаний із залученням іноземних інвестицій, повинні володіти принаймні базовими поняттями та категоріями, знати теоретичні основи інвестиційного процесу. Органи державної влади повинні сприяти і підтримувати інвесторів в їх намірах вкладати кошти в економіку України,

Підтримка може надаватись у різних формах залежно від стадії прийняття ухвали про інвестиції та інтересів інвестора.

Ми підтримуємо також пропозицію вітчизняних економістів щодо необхідності створення інвестиційної карти регіону, яка повинна містити комплексну характеристику території із зазначенням конкретних напрямів можливої реалізації інвестиційних проектів з їх відповідним описом [8].

Збільшення обсягів залучених іноземних інвестицій сприятиме нарощуванню фінансової потужності і внутрішніх інвесторів, адже завдяки глобалізації транскордонні надходження інвестицій набувають сталого характеру, а відповідна спеціалізація території дістає визнання в міжнародному масштабі.

У напрямку створення сприятливих умов для залучення інвестицій, зважаючи на специфіку спеціалізації Вінниччини, ми вважаємо, що треба прискорити прийняття рішення Вінницької обласної ради “Про спеціальний режим інвестиційної діяльності в процесі реструктуризації цукрової галузі Вінницької області”. Вважаємо також за доцільне створити постійно діючу інвестиційну конференцію, до участі в якій будуть залучатися фінансові, консалтингові структури, державні органи, що безпосередньо впливають на інвестиційний клімат у регіоні. У межах цієї конференції поступово створюватиметься банк даних інвестиційних пропозицій від підприємств Вінниччини.

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент — К., МП “Итем” ЛТД, “Юнайтет Лондон Трейд Лимитед”, 1995 — 448 с. 2. Загородній А.Р., Стадницький Ю.І. Менеджмент реальних інвестицій. Навч. посібник. - К.: Знання, 2000. - 209с.
3. Ковалёв В.В. Финансовый анализ: управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. - М: Финансы и статистика, 2000. 4. Інформаційний сайт Вінницької міської ради /<http://misto.vinnica.ua/>. 5. Литвицький В. Економічне зростання 2002 року: перспективи і погрози // Інвестиції: практика та досвід. № 16. 19 серпня 2002 р., с. 8-10. 6. Статистичний щорічник Вінниччини за 2002 рік – Вінниця, 2003р. 7. Головне управління економіки Вінницької області <http://www.vin.gov.ua/>. 8. Борщевський В.В. Іноземні інвестиції як чинник регіонального розвитку //Фінанси України. – 2003. - № 10. С. 108-117.